

Warszawa, 29 Września 2021 r.

Republic of Poland
Ministry
of Foreign Affairs

Plenipotentiary of the Minister
of Foreign Affairs for cases and procedures
before the European Court of Human Rights
Agent for the Polish Government

DPT.432.243.2021 / 59

Pan Klaudiusz Ryngielewicz
Przewodniczący Sekcji Podawczej
Europejski Trybunał Praw
Człowieka

PRZEKAZANO WYŁĄCZNIE
ELEKTRONICZNIE

Skarga Nr 42120/21

R.A. i Inni przeciwko Poland

Szanowny Panie,

Odnosząc się do powyższej skargi oraz pisma Kancelarii Trybunału z dnia 27 września 2021 informującego Rząd o dalszym przedłużeniu środka tymczasowego z dnia 25 września 2021 oraz wskazującego dwa dalsze środki tymczasowe, a także w odpowiedzi na pismo Kancelarii Trybunału z dnia 29 września 2021 r. mam zaszczyt przekazać poniższe informacje.

Polska ubolewa nad działaniami władz Białorusi, których celem jest instrumentalne i cyniczne wykorzystanie migrantów przy wywieraniu presji migracyjnej na państwa członkowskie UE. Niemniej w tej sytuacji to polskim służbom granicznym przypadła trudna rola stania na straży nienaruszalności granicy państwowej, będącej jednocześnie granicą zewnętrzną Unii Europejskiej. Jak wiadomo, obecnie obserwujemy zjawisko utrzymującej się wzmożonej presji migracyjnej na odcinku polsko-białoruskiej granicy państwowej.

Do zadań ustawowych Straży Granicznej należy ochrona granicy państwowej i przeciwdziałanie nielegalnej migracji. Ich rzetelne wypełnianie jest konieczne dla zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i ochrony porządku publicznego. W wyniku

realizacji takich działań funkcjonariuszom Straży Granicznej udało się zapobiec przekroczeniu wbrew przepisom granicy państwowej przez grupę cudzoziemców, zwanych dalej skarżącymi, w okolicach miejscowości Usnarz Górny. Osoby te pozostają w obozowisku znajdującym się na terytorium Białorusi.

Należy zaznaczyć, że w trakcie spotkania z polskim charge d'affaires w Mińsku, UNHCR wyraził opinię zgodnie z którą osoby przebywające na terytorium Białorusi w okolicy Usnarza Górnego nie kwalifikują się do objęcia ochroną międzynarodową, jako że zgodnie z pozyskanymi informacjami w ostatnich latach zamieszkiwały one na terytorium Federacji Rosyjskiej w okolicy Uralu.

Mając powyższe na uwadze, Rząd przekazuje następujące informacje w odniesieniu do dwóch nowych środków tymczasowych.

1) Umożliwienie prawnikom skarżących skontaktowanie się z nimi bezpośrednio lub poprzez umożliwienie im dostępu do polskiej granicy w pobliżu lokalizacji skarżących

Polskie władze rozumieją aspekty humanitarne, na których opiera się decyzja Trybunału. Nie może ona jednak naruszać przepisów prawnych regulujących integralność terytorialną sąsiedniego państwa. Niewątpliwie Konwencja ma zastosowanie w ramach jurysdykcji Państwa-Strony, a kryterium jurysdykcji jest podstawą ustalenia odpowiedzialności tego Państwa za zapewnienie praw i wolności ogłoszonych w Konwencji.

W okolicznościach niniejszej sprawy – gdy Polska nie sprawuje żadnej kontroli nad wnioskodawcami – jurysdykcja Państwa-Strony nie może wykraczać poza jej granice. Fakt, że Białoruś nie jest stroną Konwencji, nie może uzasadniać zmuszania Państwa-Strony do działań sprzecznych z prawem. Wszelkie działania podejmowane z terytorium Polski w stosunku do osób przebywających na terytorium Białorusi (bez zgody Białorusi) stanowiłyby ingerencję na terytorium Białorusi. W konsekwencji funkcjonariusze Straży Granicznej nie mogą dopuszczać do takich kontaktów osób trzecich ani zezwalać na przemieszczanie dóbr i towarów przez granicę w sposób nieuregulowany.

Ponadto stan wyjątkowy został ogłoszony od 2 września 2021 r. na przedmiotowym terenie – na podstawie Zarządzenia Prezydenta RP z dnia 2 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze części województwa podlaskiego oraz części województwa lubelskiego. Decyzja o wprowadzeniu stanu wyjątkowego wynikała ze szczególnego zagrożenia dla bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego w związku z obecną sytuacją na granicy polsko-białoruskiej.

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 września 2021 r. w sprawie ograniczeń wolności i praw w związku z wprowadzeniem stanu wyjątkowego zostały wprowadzone pewne ograniczenia w rejonie, w tym zakaz przebywania na obszarze objętym stanem wyjątkowym, obowiązujący całą dobę. Niektóre kategorie osób (np. mieszkańcy) zostały zwolnione z tego zakazu zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia.

Niemniej jednak, mając na uwadze trudną sytuację, w jakiej znaleźli się skarżący, a także wszelkie uwarunkowania prawne obowiązujące w szczególności w tym rejonie przygranicznym oraz pragnąc zastosować się do środka tymczasowego wskazanego przez Trybunał, Rząd oferuje prawnikom skarżących możliwość udania się do najbliższego przejścia granicznego (w Bobrownikach – ok. 29 km, lub w Kuźnicy – ok. 35 km od miejsca pobytu wnioskodawcy). Ze swojej strony władze polskie zapewniłyby prawnikom skarżących wszelkie możliwe ułatwienia w przekraczaniu granicy po stronie polskiej. Pozostaje to bez uszczerbku dla ich spełnienia warunków wjazdu na terytorium Białorusi, takich jak wymogi wizowe oraz wymogi związane z obecną sytuacją w związku z pandemią Covid-19.

Ponadto władze polskie zobowiązują się dołożyć wszelkich starań kanałami dyplomatycznymi w celu uzyskania niezbędnych zezwoleń, w tym wiz, na wjazd na terytorium Białorusi.

Dzięki temu prawnicy wnioskodawców będą mogli legalnie przekroczyć granicę polsko-białoruską i udać się na miejsce pobytu wnioskodawców. Jeśli chodzi o perspektywy uzyskania dostępu do wnioskodawców na terytorium Białorusi, warto przypomnieć, że władze białoruskie umożliwiły już taki dostęp osobom trzecim, m.in. przedstawicielom UNHCR oraz przedstawicielom Czerwonego Krzyża.

2) Nie odsyłanie wnioskodawców na Białoruś, pod warunkiem, że są obecni na terytorium Polski

Skarżący nie przekroczyli polskiej granicy państwowej i przebywają na terytorium Białorusi, a zatem warunek przewidziany przez Trybunał nie został spełniony. W związku z tym, biorąc pod uwagę okoliczności, Rząd uważa, że środek tymczasowy w tej części nie ma zastosowania.

Z poważaniem

Jan Sobczak

Pełnomocnik Rządu